

๖๒ ปี

วันสันติภาพไทย

๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๐

งานรำลึก

๖๒ ปี วันสันติภาพไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๐

ณ อาคารเสรีไทยอนุสรณ์ สวนเสรีไทย

ถนนเสรีไทย ซอย ๕๓ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

งานรำลึก ๖๒ ปี วันสันติภาพไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐
ณ อาคารเสรีไทยอนุสรณ์
สวนเสรีไทย ถ.เสรีไทย ซอย ๕๓ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

กำหนดการ

- เวลา ๐๘.๐๐ น. - ลงทะเบียน / รับหนังสือที่ระลึก (สูจิบัตรประจำงาน)
๐๘.๐๐ น. - พิธีเปิดงานรำลึก ๖๒ ปี วันสันติภาพไทย
โดย นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- ประกาศสดุดีเสรีไทยและประชาชนทั่วประเทศ
ที่สนับสนุนและต่อสู้เพื่อเอกราชและอธิปไตยชาติ
๐๘.๓๐ น. - พิธีการทางศาสนา ๓ ศาสนา (อิสลาม คริสต์ พุทธ)
เพื่อรำลึกถึงเสรีไทยผู้ล่วงลับ
๑๐.๓๐ น. - ปาฐกถาพิเศษเรื่อง "บทบาทสตรี ในขบวนการเสรีไทย"
โดย ดร.จรรย์วัฒน์ สันตะบุตร
รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
๑๑.๐๐ น. - เสวนาทางวิชาการเรื่อง
"บทบาทสตรี ในขบวนการเสรีไทย"
โดย คุณหญิงอัมพร มีสุข ม.ร.ว.สายสวัสดิ์ สวัสดิวัฒน์
ดำเนินรายการโดย ดร.การดี ปรีชานนท์
๑๒.๐๐ น. - รับประทานอาหารกลางวัน
๑๓.๐๐ น. - กิจกรรมเยาวชน เพื่อการเรียนรู้เรื่องเสรีไทย
๑๖.๐๐ น. - กิจกรรมการแสดงของเยาวชน
๑๘.๐๐ น. - การแสดง แสง สี เสียง เรื่อง ตำนานเสรีไทย
๑๙.๐๐ น. - เสร็จสิ้นพิธีการ

คำนำ

สันติภาพ

สันติ คือ ความสงบ เป็นหลักธรรมสำคัญอย่างหนึ่ง มีทั้งสันติภายนอกและสันติภายใน สันติอย่างลึกซึ้งที่สุด เป็นความหมายอย่างหนึ่งของจุดหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ นิพพาน

สันติเป็นภาวะที่พึงใฝ่หา เพราะปราศจากสันติเสียแล้วก็หาความสุขไม่ได้ ดังพุทธภาษิตว่า “นตถิ สนติปริ สุขํ” แปลว่าสุขอื่นจากสันติไม่มี

ความเร่าร้อนกระวนกระวาย ความบีบคั้นไม่สบาย ไม่ปลอดโปร่งเป็นอาการของความขาดสันติภาพในจิตใจ ซึ่งปัจเจกชนจำนวนมากต้องประสบอยู่เสมอ ฉันทิ ความเดือดร้อนวุ่นวาย การเบียดเบียนรุกรานขัดแย้งกันก็เป็นอาการของความขาดสันติภาพนอก ที่สังคมประสบอยู่เสมอ ฉันทัน การขัดแย้งรุกรานเบียดเบียนกัน เมื่อขยายตัวรุนแรงขึ้น กลายเป็นการสู้รบประหัตประหารกันระหว่างหมู่ชน ก็มีศัพท์เฉพาะเรียกว่า สงคราม เมื่อสงครามเกิดขึ้น ความทุกข์ยากเดือดร้อน ความวุ่นวายระต๋าระสายก็ยิ่งทวีความรุนแรงและแผ่ขยายกว้างขวางยิ่งขึ้น

ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ สงครามได้เกิดขึ้นแล้วมากมายนับครั้งไม่ถ้วน และความทุกข์ยากเดือนร้อนเนื่องจากสงครามนั้น ก็รุนแรงอย่างมหันต์ นับเป็นบทเรียนที่มีราคาแพงอย่างยิ่ง แต่กระนั้นมนุษย์ก็หาได้รับประโยชน์จากบทเรียนนี้อย่างเท่าที่ควรไม่ วงจรชั่วร้ายแห่งการสู้รบประหัตประหารที่เรียกว่าสงครามนั้น ก็ปรากฏขึ้นอยู่เสมอทั้งที่สงครามเฉพาะถิ่นที่จำกัดขอบเขตจะโหดร้ายทารุณน่าสยดสยองพออยู่แล้ว มนุษย์ก็ยังปล่อยให้สงครามที่ใหญ่ยิ่งขึ้นไป เกิดขึ้นแก่พวกตนได้อีก สงครามใหญ่ที่ร้ายแรงที่สุดเท่าที่มนุษย์เคยประสบมา ก็คือ สงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งประมาณว่ามีคนตายถึงประมาณ ๑๘ ล้านคน

เมื่อสงครามเกิดขึ้นแล้ว สิ่งที่แทบทุกคนร่ำร้องเรียกหา ก็คือ สันติภาพ กล่าวคือ ภาวะแห่งสันติหรือภาวะแห่งความสงบ แต่เมื่อสงครามได้เกิดขึ้นแล้ว การแก้ไขกลับคืนสู่สันติภาพ นับว่าเป็นงานที่ยากอย่างยิ่ง ผู้ที่ทำงานเพื่อสร้างสันติภาพ ต้องปฏิบัติภาระด้วยความเหน็ดเหนื่อยยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง ต้องอดทนและเสียสละได้ทุกอย่าง แม้แต่ชีวิตของตน และหลายคนทีเดียว ได้สูญเสียชีวิตไปก่อนที่จะได้สันติภาพกลับคืนมา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งสันติ พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้นำในการสร้างสันติภาพ ทั้งภายนอกและภายใน ทรงเพียรพยายามออกจาริก เทศนา และฝึกสอนคนให้สร้างสันติภายในจิตใจ เพราะเมื่อคนมีสันติภายใน นอกจากตนเองจะมีความสุขเองแล้ว ก็จะไม่เป็นผู้รุกรานเบียดเบียน ก่อให้เกิดความขัดแย้งและสงครามภายนอก แต่จะเป็นผู้เสริมสร้างสันติสุขให้แก่ขยายออกไป และทรงแนะนำให้คนรักษาสันติภายนอก ด้วยการปฏิบัติถูกต้องในการอยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดี ไม่เบียดเบียนกัน แต่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ทรงส่งเสริมสงครามไม่ว่าในรูปแบบใดๆ ในทางพระวินัย ได้ทรงบัญญัติไม่ให้พระภิกษุเข้าไปเกี่ยวข้องกับการสงคราม แม้แต่จะไปดูกระบวนทัพที่เขาออกไป เพื่อจะทำสงครามกันก็ไม่ได้ สิ่งที่พระภิกษุจะยุ่งเกี่ยวได้ก็คือการกระทำในทางสันติเมื่อชนต่างชาติต่างเผ่าจะทำสงครามกัน ถ้าอยู่ในวิสัย พระพุทธเจ้าจะทรงป้องกันยับยั้งไม่ให้เกิดสงครามนั้น ดังกรณีความขัดแย้งระหว่างชนเผ่าสาकยะกับโกถิยะ เป็นต้น ทรงสั่งสอนแนะนำให้ทุกคนมองเห็นและเคารพในคุณค่าของชีวิต ให้เปิดโอกาสแก่ชีวิตทุกชีวิตที่จะเจริญงอกงามในสันติสุข

ประวัติศาสตร์อันยาวนานของชาติไทย ชนชาวไทยได้ประสบทั้งความทุกข์จากสงคราม และความสุขจากสันติ สลับกันมาตลอดหลายยุคหลายสมัยแต่ก็ผ่านพ้นภัยพิบัติทั้งหลายมาได้ สามารถดำรงอิสรภาพของตนได้สืบมา สงครามครั้งใหญ่ที่สุดซึ่งความเดือดร้อนแผ่ไปทั่วผืนแผ่นดินก็คือ

มหากภัยจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ แม้คนไทยจะไม่ได้ก่อสงครามนั้นแต่ก็ต้อง
ถูกดึงเข้าไปร่วมเคราะห์กรรมในเหตุการณ์อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ แต่ด้วยความ
เสียสละและสติปัญญาความสามารถของชาวไทยด้วยกันนี่เอง ซึ่งหวังดีต่อชาติ
ประเทศไทยก็รอดพ้นจากการสูญเสียชีวิตและกลับคืนสู่ความสงบ โดยได้
มีการประกาศสันติภาพ ในวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๘

วันประกาศสันติภาพ เป็นวันประวัติศาสตร์ นับได้ว่าเป็นวันสำคัญ
ของชาติวันหนึ่ง ประเทศญี่ปุ่น แม้จะเป็นผู้แพ้ในมหาสงครามครั้งนี้ และ
ประสบความวิบัติทุกข์ภัยใหญ่หลวงจากการถูกทิ้งระเบิดปรมาณูที่เมืองฮิโรชิมา
และนางาซากิ ในวันที่ ๖ และ ๘ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๘ ก็ระลึกถึงความสำคัญ
ของวันแห่งสันติภาพโดยจัดให้มีเทศกาลสันติภาพ และพิธีอนุสรณ์แห่งสันติภาพ
(Peace Memorial Ceremony) ในเดือนสิงหาคมเป็นประจำทุกปี ในเทศกาลนี้
นอกจากชาวญี่ปุ่นจะระลึกถึงสันติภาพกันเองแล้ว ยังเชิญชาวประเทศอื่นๆ
ไปร่วมงานฉลองด้วย รวมทั้งนิมนต์พระเถระและเชษฐพุทธศาสนิกชนจาก
ประเทศไทยไปเป็นเกียรติในพิธี คนไทยหลายท่าน ผู้ได้ผ่านเหตุการณ์อันยิ่งใหญ่
แห่งมหาสงคราม และมองเห็นความสำคัญแห่งการประกาศสันติภาพก็ปรารถนา
จะเห็นเพื่อนร่วมชาติร่วมรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของเหตุการณ์
เช่นนั้น โดยจัดให้มีวันหรือสิ่งที่ระลึกอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่จะเป็นอนุสรณ์
แห่งการประกาศสันติภาพ ในวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ นั้น ขึ้นใน
ประเทศไทยของเราบ้าง

จากมหาสงครามสู่สันติภาพ แม้ว่าจะผ่านไปด้วยความยากลำบากต้อง
อาศัยความอดทนและความเสียสละอย่างขยันยิ่ง รวมทั้งการพลีชีพแต่ก็เป็นการ
ยุติลงในทางที่ดี ผลของมันจึงเป็นสิ่งที่น่าปรารถนา และเราทั้งหลายพึงหวังว่า
ความเป็นไปแห่งเหตุการณ์ของโลกจะไม่ดำเนินไปในทิศทางตรงกันข้าม คือ
อย่าพึงได้มีภาวะที่เรียกว่าจากสันติภาพสู่สงครามอีกเลยยิ่งกว่านั้นเราควร

หวังให้มีสันติภาพที่แผ่ขยายกว้างขวางออกไปจนทั่วสากลพร้อมทั้งสันติที่
ประณีตลึกซึ้งขึ้นไปภายในจิตใจ อันเป็นหลักประกันแห่งสันติภาพที่มั่นคง
ถาวร ด้วยการดำเนินตามธรรมชาติที่เป็นสันติมรรคาของพระบรมศาสดา
โดยทั่วกัน

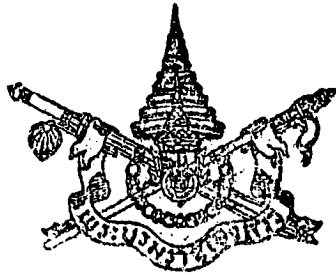
พระราชวรมุนี*

(ประยูรค์ ปยุตโต)

๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

สารบัญ
๖๒ ปี วันสันติภาพไทย
๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๐

๑. คำสั่งกรุงเทพมหานคร	๑
๒. สารจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	๕
๓. กำหนดการ ๖๒ ปี วันสันติภาพไทย	๖
๔. คำนำ	๗
สันติภาพ	พระราชวรมุนี (ป.อ.ปยุตโต)
๕. คำประกาศสันติภาพ	๑๓
๖. พระราชดำรัสในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	๑๗
๗. บทบาทของเสรีไทยสตรีสายอังกฤษ ม.ร.ว.สายสิงห์ สวัสดิ์วัฒน์ ศิริบุตร	๑๕
๘. ชีวิตข้าพเจ้าในยามสงครามและสันติภาพ ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์	๒๓
๙. บทบาทสตรีไทยในอเมริกา กรองทอง ชูติมา	๓๗
๑๐. ผู้หนึ่งในกลุ่มเสรีไทยอเมริกา ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา	๔๓
๑๑. จากวันนั้นถึงวันนี้ คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร	๔๕
๑๒. นาคีนเดียว ศ.วิสุทธิ์ บุษยกุล	๕๕
๑๓. หมายเหตุบรรณาธิการ	๖๑

ประกาศ
สันติภาพ

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร
ลงวันที่ ๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๗)
บวดี พนมยงค์

โดยที่ประเทศไทยได้เคยถือนโยบายอันแน่วแน่ที่จะ
รักษาความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด และจะต่อสู้การรุกราน
ของต่างประเทศทุกวิถีทาง ดังปรากฏเห็นได้ชัดจากการที่ได้
มีกฎหมายกำหนดหน้าที่คนไทยในเวลารบ เมื่อพุทธศักราช

๒๔๘๔ อยู่แล้วนั้น ความจำองอันแน่นแน้ดักถ่าวนี้ได้แสดง
ให้เห็นประจักษ์แล้วในเมื่อญี่ปุ่นได้ย่ำคราทัพเข้าในดินแดน
ประเทศไทย ในวันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔
โดยได้มีการต่อสู้การรุกรานทุกแห่ง และทหาร ตำรวจ
ประชาชนพลเมืองได้เสียชีวิตไปในการนี้เป็นอันมาก

เหตุการณ์อันปรากฏเป็น สักขีพะยานนี้ได้แสดงให้เห็น
อย่างแจ่มแจ้งว่า การประกาศสงครามเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม
พุทธศักราช ๒๔๘๕ ต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกา
ตลอดทั้งการกระทำทั้งหลายซึ่งเป็นปฏิปักษ์ต่อสหประชาชาติ
นั้น เป็นการกระทำอันผิดจากเจตน์จำอง ของประชาชน
ชาวไทย และฝ่าฝืนขันจัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
และกฎหมายบ้านเมือง ประชาชนชาวไทยทั้งภายในและ
ภายนอกประเทศ ซึ่งอยู่ในฐานะที่จะช่วยเหลือสนับสนุน
สหประชาชาติ ผู้รักที่จะให้มีสันติภาพในโลกนี้ ได้กระทำ
การทุกวิถีทางที่จะช่วยเหลือสหประชาชาติตั้งที่สหประชาชาติ
ส่วนมากข้อมทรานอยู่แล้ว ทั้งนี้เป็น แสดงเจตน์จำอง
ของประชาชนชาวไทยอีกครั้งหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยต่อการประกาศ

สงครามและการกระทำอัน เป็นปฏิปักษ์ต่อสหประชาชาติ
ดังกล่าวมาแล้ว

บัดนี้ ประเทศญี่ปุ่นได้ยอมปฏิบัติตามคำประกาศของ
สหรัฐอเมริกา บริเตนใหญ่ จีน และสหภาพโซเวียต ซึ่ง
ได้กระทำ ณ นครปอตสדםแล้ว สันติภาพจึงกลับคืนมาสู่
ประเทศไทย อันเป็นความประสงค์ของประชาชนชาวไทย

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงขอประกาศโดยเปิดเผยแทนประชาชน
ชาวไทยว่า การประกาศสงครามต่อ สหรัฐอเมริกา และ
บริเตนใหญ่ เป็นโมฆะไม่ผูกพันประชาชนชาวไทย ใน
ส่วนที่เกี่ยวกับสหประชาชาติ ประเทศไทยได้คัดค้านใจที่จะให้
กลับคืนมาซึ่งสัมพันธไมตรีอันดีอันเคยมีมากับสหประชาชาติ
เมื่อก่อนวันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔ และพร้อม
ที่จะร่วมมือเต็ม ที่ทุกทาง กับ สหประชาชาติ ในการสถาปนา
เสถียรภาพในโลกลี้

บรรดาดินแดนซึ่งญี่ปุ่นได้มอบให้ไทยครอบครอง คือ
รัฐกัลตัน ตรังกานู ไทรบุรี ปลิส เชียงดุง และเมืองพานั้น
ประเทศไทยไม่มีความปรารถนาที่จะได้ดินแดนเหล่านี้ และ

พร้อมที่จะจัดการเพื่อส่งมอบในเมื่อบริเตนใหญ่พร้อมที่จะ
รับมอบไป

ส่วนบรรดาบทกฎหมายอื่นใด ๆ อันมีผลเป็นปฏิบัตินั้นต่อ
สหรัฐอเมริกา บริเตนใหญ่ และเครือจักรวรรดิ ก็จะได้
พิจารณายกเลิกไปในภายหน้า บรรดาความเสียหายอย่าง
ใด ๆ จากกฎหมายเหล่านั้น ก็จะได้รับชดใช้โดยชอบธรรม

ในที่สุดนี้ ขอให้ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย ตลอดจน
ชนทั้งด้าว ซึ่งอยู่ในราชอาณาจักรไทย จงตั้งอยู่ในความสงบ
และไม่กระทำการใด ๆ อันจะเป็นการก่อกวนความสงบ
เรียบร้อย พึงยึดมั่นในอุดมคติ ซึ่งได้วางไว้ในข้อตกลง
ของสหประชาชาติ ณ นครซานฟรานซิสโก

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๙๘
เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ท้าว บุนนาค

รัฐมนตรี

**พระราชดำรัสใน
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**

**เนื่องในงาน ๕๐ ปี วันสันติภาพไทย
วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๓๘
ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมงาน ๕๐ ปี วันสันติภาพไทย และได้ทราบรายงานความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการจัดงานในวันนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับท่านทั้งหลายที่เห็นคุณค่าของสันติภาพและได้จัดงานในวันนี้ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงเหตุการณ์ที่ได้ล่วงผ่านไปแล้วและเพื่อเป็นการปลุกฝังให้ยุวชนรุ่นหลัง รักสันติภาพ หวงแหนเอกราชอธิปไตยของชาติ แต่ขณะเดียวกันก็มีความเอื้ออาทรต่อประเทศเพื่อนบ้านและประชาคมโลก

สันติภาพเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในโลกยุคปัจจุบัน ความขัดแย้งรุนแรงที่เกิดขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่งของโลกย่อมก่อผลกระทบกระเทือนไปยังส่วนอื่นๆ ด้วย ทุกประเทศในโลกจึงเสมือนหนึ่งร่วมชะตากรรมเดียวกัน เราทุกคนจึงมีหน้าที่ในการผดุงไว้ซึ่งสันติภาพ โดยต้องเริ่มจากตนเอง ครอบครัวยุติธรรมในวงกว้างออกไป จนแผ่ออกไปถึงมิตรประเทศเพื่อนบ้านและนานาประเทศทั่วโลก

สันติภาพก่อเกิดจากพื้นฐานของจิตใจมนุษย์ที่รักสันติ ดังนั้น การที่จะสร้างเสริมสันติภาพให้เกิดขึ้น แท้ที่จริงแล้วก็คือการพัฒนาจิตใจให้รู้จักลดละความเห็นแก่ตัว ให้ใจมีสันติ มีธรรมะ และมีความรัก ความเมตตา กรุณา ต่อผู้อื่น

สันติภาพมิได้หมายความว่าถึงการสงบนิ่งไม่กระทำการใดๆ เลย หากเป็นปฏิบัติการแห่งความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ สรรพสัตว์และสิ่งแวดล้อมทั้งมวล การกิจเพื่อสันติภาพจึงเป็นการกิจที่ยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติ ซึ่งจะบรรลุผลสำเร็จได้ มิใช่ด้วยการเรียกร้องที่จะได้รับ หากอยู่ที่การลงมือเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของมหาชน

ขออวยพรให้ท่านทั้งหลาย ตลอดจนปวงชนชาวไทย มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญาที่กล้าแข็ง เพื่อบรรลุความสำเร็จในการปฏิบัติการกิจเพื่อสันติภาพ และได้รับผลอันชื่นใจแห่งสันตินั้นจงทุกประการ

บทบาทของเสรีไทยสตรีสายอังกฤษ

ม.ร.ว.สายสิงห์ สวัสดิวัตน์ ศิริบุตร

เมื่อกองทัพญี่ปุ่นยาดตราเข้าประเทศไทย เพื่อขอผ่านไปประเทศพม่า และรัฐบาลไทยขณะนั้นยอมเข้าข้างญี่ปุ่นแต่โดยดี เพราะมหาอิมพีเรียลมีพลังมากกว่า เกรงว่าบ้านเมืองและประชาชนชาวไทยจะย่อยยับและล้มตายมากมายถ้าหากสู้รบกับกองทัพญี่ปุ่น เหมือนเหล่าทหารกล้าและลูกเสือที่รับมือหน่วยทหารญี่ปุ่น ที่ขึ้นบกที่หาดสงขลา ปีตตานี นครศรีธรรมราช ประจวบคีรีขันธ์ และแม่แต่มางปู้ ด้วยความกล้าหาญ จนกระทั่งได้รับคำสั่งให้หยุดรบ

คนไทยในต่างแดน ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศอังกฤษหรือสหรัฐอเมริกา ต่างก็มีเลือดรักชาติเต็มตัว และต้องการขับไล่กองทัพญี่ปุ่นให้พ้นดินแดนไทย จึงสมัครเข้าเป็นเสรีไทย นักเรียนไทยในอังกฤษเหลือไม่มากแล้ว เพราะประเทศอังกฤษเข้าสู่สงครามในภาคพื้นยุโรปมาหลายปีแล้ว นักเรียนไทยจำนวนหนึ่ง จึงเดินทางกลับประเทศไทยไปบ้างแล้ว เมื่อประเทศไทยประกาศสงครามกับ อังกฤษ ยังมีนักเรียนอีกจำนวนหนึ่งกลับบ้านเมืองพร้อมคณะท่านทูต ฉะนั้น จึงมีนักเรียนไทยและข้าราชการสถานทูตจำนวนไม่มากที่มีความรักชาติอย่างแรงกล้าเข้าลงชื่อสมัครเป็นเสรีไทย

ดังได้กล่าวมาแล้ว เสรีไทยในอังกฤษมีจำนวนไม่มากนัก ยิ่งสตรียังมีน้อยเข้าไปใหญ่ แต่ทุกคนก็สมัครเข้าร่วมขบวนการด้วยจิตใจแน่วแน่ ดังมีรายพระนามและนาม ดังนี้

๑. สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗
๒. หม่อมเจ้าฟ่องผัสนมณี (สวัสดิวัตน์) จักรพันธุ์
๓. หม่อมเสมอ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา
๔. คุณสุภาพ (รักตประจิต) ยศสุนทร